

**МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Факультет педагогіки та психології

Кафедра української мови і літератури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної роботи

_____ О. А. Кузнецова

_____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИКЛАДНЕ МОВОЗНАВСТВО

(ДІАГНОСТИКА ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ)

Ступінь бакалавра

2020-2021 навчальний рік

Розробник: Рускуліс Лілія Володимирівна, завідувач кафедри української мови і літератури, доктор педагогічних наук _____ (Рускуліс Л. В.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол № _ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (Рускуліс Л. В.)

«__» _____ 20__ р.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	
Кількість кредитів – 5		Вибіркова	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: 1. Історія графології		<i>Рік підготовки – 2-й</i>	
Загальна кількість годин – 150 год.		<i>Семестр-3-й</i>	
		<i>Лекції</i>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студента – 6 год.	Ступінь бакалавра	12 год.	
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		34 год.	
		<i>Лабораторні</i>	
		<i>Самостійна робота</i>	
		104 год.	.
		Вид контролю: залік	

Мова навчання – українська

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 46 год. – аудиторні заняття, 104 год. – самостійна робота 30,6%/69,4%).

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: засвоїти методику діагностування почерку людини.

Завдання курсу:

1. Ознайомити студентів із основними поняттями «почерк», «письмо», їх психофізіологічними особливостями.
2. Навчити характеризувати почерк людини за загальними характеристиками (поля, нахил, проміжки між рядками, буквами тощо).
3. Сформувати навички проводити аналіз почерку за виявленням специфічних рис написання букв, цифр.
4. З'ясувати особливості проведення аналізу підпису.

У результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні: Застосовує досягнення національної та світової культури у вирішенні власних професійних та життєвих завдань; володіє розвиненою культурою мислення, умінням ясно й логічно висловлювати свої думки; володіє навичками наукової організації праці; розвиває навички самостійного опанування нових знань; уміє працювати з довідковою літературою, різнотипними словниками, електронними базами даних, системами інформаційного пошуку.

II. Фахові: орієнтується в наукових парадигмах прикладного мовознавства; уміє застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями; критично оцінює набутий досвід із позицій останніх досягнень філологічної науки; володіє сучасною мовознавчою термінологією; володіє уміннями та навичками здійснювати мовленнєву діяльність, зумовлену комунікативною метою; володіє методикою діагностування почерку людини.

1. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна.

Тема 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна. Зміст курсу «Діагностика писемного мовлення», основні завдання. Поняття графології як науки, що вивчає залежність між почерком, особистістю та характером людини.

Тема 2. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.

Кредит 2. Параметри характеристики почерку.

Тема 3. Письмо і почерк. Параметри, за якими не можна охарактеризувати приналежність почерку особі. Патологія писемного мовлення.

Кредит 3. Макроознаки почерку

Тема 4. Макроознаки почерку: розбірливість, поля, нахил почерку, проміжки між словами і рядками, напрямок рядків.

Кредит 4. Мікроознаки почерку.

Тема 5. Мікроознаки почерку. Особливості написання букв (деталі написання великих і малих букв; характеристика людини за особливістю написання перших та останніх букв; поєднання букв; розстановка крапок над буквами) цифр, розстановки розділових знаків.

Кредит 5. Підпис як вияв індивідуальності людини

Тема 6. Підпис як вияв індивідуальності людини. Підпис. Основні параметри характеристики підпису (довжина підпису, початок і кінець підпису, зв'язність букв, відстань між буквами, сила натискання, прикраси у підписі, іноземні букви у підписі, однакові елементи, простота під час написання, нахил, різні види підписів у однієї і тієї ж людини, аномальні ознаки у підписі).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви кредитів і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		л	п	ко н	ср
1	2	3	4	5	6
<i>Кредит 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна.</i>					
Тема 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна.	15	2	2		11
Тема 2. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.	15	2	2		11
Усього:	30	4	4		22
<i>Кредит 2. Параметри характеристики почерку.</i>					
Тема 3. Письмо і почерк. Патологія писемного мовлення.	30	2	6		22
Усього:	30	2	6		22
<i>Кредит 3. Макроознаки почерку</i>					
Тема 4. Макроознаки почерку: розбірливість, поля, нахил почерку, проміжки між словами і рядками, напрямки рядків.	30	2	8		22
Усього:	30	2	8		20
<i>Кредит 4. Мікроознаки почерку.</i>					
Тема 5. Мікроознаки почерку. Особливості написання букв	30	2	8		20

Усього:	30	2	8		20
<i>Кредит 5. Підпис як вияв індивідуальності людини</i>					
Тема 6. Підпис як вияв індивідуальності людини.	30	2	8		20
Усього:	30	2	8		20
Усього годин:	150	12	34		104

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна. дисципліна.</i>		
1	Тема 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна.	2
2	Тема 2. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.	2
<i>Кредит 2. Параметри характеристики почерку.</i>		
3	Тема 3. Письмо і почерк. Патологія писемного мовлення.	2
<i>Кредит 3. Макроознаки почерку</i>		
4	Тема 4. Макроознаки почерку	2
<i>Кредит 4. Мікроознаки почерку</i>		
5	Тема 5. Мікроознаки почерку. Особливості написання букв	2
<i>Кредит 5. Підпис як вияв індивідуальності людини</i>		
6	Тема 6. Підпис як вияв індивідуальності людини. Підпис. Основні параметри характеристики підпису	2
	Разом:	12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна. дисципліна.</i>		
1	Тема 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна.	2
2	Тема 2. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.	2
<i>Кредит 2. Параметри характеристики почерку.</i>		
3	Тема 3. Письмо і почерк. Патологія писемного мовлення.	6

<i>Кредит 3. Макроознаки почерку</i>		
4	Тема 4. Макроознаки почерку	8
<i>Кредит 4. Мікроознаки почерку</i>		
5	Тема 5. Мікроознаки почерку. Особливості написання букв	8
<i>Кредит 5. Підпис як вияв індивідуальності людини</i>		
6	Тема 6. Підпис як вияв індивідуальності людини. Підпис. Основні параметри характеристики підпису	8
Разом:		34

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна. дисципліна.</i>		
1	Тема 1. Діагностика писемного мовлення як навчальна дисципліна. Зміст курсу «Діагностика писемного мовлення», основні завдання. Поняття графологію як науку, що вивчає залежність між почерком, особистістю та характером людини.	11
2	Тема 2. Історія становлення та розвитку графології. Стан сучасної графології в Україні та за рубежом.	11
<i>Кредит 2. Параметри характеристики почерку.</i>		
3	Тема 3. Письмо і почерк. Параметри, за якими не можна охарактеризувати приналежність почерку особі. Патологія писемного мовлення.	22
<i>Кредит 3. Макроознаки почерку</i>		
4	Тема 4. Макроознаки почерку: розбірливість, поля, нахил почерку, проміжки між словами і рядками, напрямок рядків.	20
<i>Кредит 4. Мікроознаки почерку</i>		
5	Тема 5. Мікроознаки почерку. Особливості написання букв (деталі написання великих і малих букв; характеристика людини за особливістю написання перших та останніх букв; поєднання букв; розстановка крапок над буквами) цифр, розстановки розділових знаків.	20
<i>Кредит 5. Підпис як вияв індивідуальності людини</i>		
6	Тема 6. Підпис як вияв індивідуальності людини.	20

Підпис. Основні параметри характеристики підпису (довжина підпису, початок і кінець підпису, зв'язність букв, відстань між буквами, сила натискання, прикраси у підписі, іноземні букви у підписі, однакові елементи, простота під час написання, нахил, різні види підписів у однієї і тієї ж людини, аномальні ознаки у підписі).	
Разом:	104

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

Історія становлення та розвитку графології.

10. Методи навчання

Усний виклад матеріалу, спостереження над писемним текстом, проблемний виклад, алгоритмізація, робота з підручником та додатковими джерелами.

11. Методи контролю

Самостійні роботи, контрольна робота.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання та самостійна робота						КР	Накопичувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	100	500/100
50	50	50	50	50	50		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Рускуліс Л.В. Діагностика писемного мовлення: Навч.-метод. посіб. – Миколаїв: МДУ імені В.О. Сухомлинського, 2009.

2. Навчально-методичний комплекс.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бобров А.И. Язык почерка. Как понять себя и других. – М.: ЗАО Центр полиграф, 2007. – 191 с.

2. Фармагей О.И. Графология как наука и не только. – К.: Ника-Центр, 2007. – 119 с.

3. Орлова В.Ф. Судебно-почерковедческая экспертиза: учеб. Пособие для студентов вузов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2006. – 160 с.

Допоміжна

1. Вул. С.М. Криминалистическое исследование признаков письменной речи. – К., 1973. – 44 с.
2. Выготский Л.С. Избранные психологические исследования. Мышление и речь. – М.: Изд-во АПН РСФСР, 1956. – 519 с.
3. Гольдберг И. Почерк и типы личности. Екатеринбург: – У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА, 2008. – 191 с.
4. Зуев-Инсаров Д.М. Почерк и личность. – К.: Перлит продакшн, ЛТД, 1992.
5. Ищенко Е. Криминалисты раскрывают тайны. – Свердловск: Средне-Уральское книжное изд.-во, 1982. – 298 с.
6. Клан П. Справочное руководство по конструированию текстов. – К., 1994. – 324 с.
7. Криминалистические исследования подписей, выполненных в необычных условиях в целях установления их подлинности (неподлинности). – М., 1994. – 324 с.
8. Либин В.В. Почерк личности, психологические особенности распознавания почерка. – М., 2002.
9. Лісовий А.С., Лісовий К.А. Ваш почерк розповідає про Вас... – К.: Знання, 1993. – 48 с.
10. Лисиченко В.К., Циркуль В.В. Использование специальных знаний в следственной и судебной практике: Учеб. пособие / Кие. гос. ун-т им. Т.Г.Шевченко. – К., 1987. – 314 с.
11. Лурия А.Р. Очерки психофизиологии письма.: М.: АПН РСФСР, 1950. – 84 с.
12. Лютер М., Сара Д. Цвет вашего характера. Тайны почерка. – М.: Вече; Персей; АСТ, 1996. – 400 с.
13. Маяцкий В. Графология. М.: Совм. сов.-австр. предпр. «Х.Г.С.», 1990. – 59 с.
14. Моргенштерн И. Психографология. – СПб.: Питер, 1994. – 381 с.
15. Наджимов О.К. (Айк Надж). Как узнать человека по его подписи, или Практическая графология. – Узбекистан, 2001.
16. Обозов Н. Графологический и психологический анализ почерка // Персонал. – 1992. – № 3-6.
17. Подготовка специалистов в области судебно-почерковедческой экспертизы. – М., 1978. – 267 с.
18. Теория и методика судебно-почерковедческого и технического исследования документов. – М.: ВНИИСЭ, 1998. – 317 с.

19. Поддубный Ф.И. Искусство чтения и тайна почерка. – К., б.г. – 160 с.
20. Романова Е.С., Потемкина О.Ф. Графические методы в психологической подготовке. – М.: Дидакт, 1992. – 103 с.
21. Свидельникова Л.В. Принципы разработки перечней признаков почерка в целях создания методик определения свойств личности по почерку. – М.: ВНИИСЭ, 1999. – 145 с.
22. Тайна характера: Чтение характера по почерку. – Харьков: Фолио, 1996. – 430 с.
23. Фармагей О.І. Деякі аспекти психологічних зв'язків між індивідуальними ознаками почерку та акцентуації особистості // Наука і освіта. – 2003. – № 5, 6. – С. 63-67.
24. Щеголев И.В., Чернов Ю.Г. Графология XXI века. – СПб.: Питер, 2008. – 256 с.
25. Яблоков Н. П. Криминалистика. – М.: Юристъ, 2006.

15. Інформаційні ресурси

1. moodle.mnu.mk.ua
2. Фармагей О.И. Графология как наука и не только. – К.: Ника-Центр, 2007. – 119 с. (10).
3. Гольдберг И. Почерк и типы личности. Екатеринбург: – У-Фактория; М.: АСТ МОСКВА, 2008. – 191 с. (10).
4. www.ua.textreferat.com.
5. www.dic.academic.ru.
6. www.grafologia.co.il.
7. www.elitarium.ru.
8. www.dyslexiamedia.ru.